

Λ

- λαβαίνου**· ρ., *λάβινα/λαβίνισκα*, έλαβα, παίρνω, *θα λαβς του γράμμα μ'*, [αρχ. λαμβάνω].
- λαβουματιά**, η· {-τιά}, λαβουματιά, [αρχ. λαβή (=χτύπημα) > μσν. λαβώνω].
- λαγαρίζου**· ρ., *λαγάρζα, λαγάρσα, λαγαρίσ(η)κα*, λαγαρίζω, καθαρίζω, διαυγάζω, επίρρ. *λαγάρα, τα ρούχα γίνκαν λαγάρα* =... έγιναν πεντακάθαρα, [αρχ. λαγαρός].
- λαγαρικούς**, ο· μεγάλος λαγός, [αρχ. λαγωδς > μσν. λαγός + -ρίκους].
- λάγαρους, -ρ(η), -ρου**· λαγαρός, *τα ρούχα γίνκαν λάγαρα*, Νιγρ., [αρχ. λαγαρός].
- λαγάρσμα**, το· διαύγαση, καθάρισμα, [λαγαρίζου].
- λαγάτρης**, ο· ρεματιά στο βουνό της Τερπνής-Νιγρίτας, αέρας που φυσά από τη μεριά του βουνού, νότιος για την Τερπνή, περίπου δυτικός για τη Νιγρίτα, που ήταν κατάλληλος για λχινισμα. *[αρχ. λαγαρός (=διάφανος, για υγρά καθαρός)].
- λαγγάζου**· ρ., *λάγγαζα, λάγγαζα, λαγγάχα*, στραμπουλίζω, παθαίνω διάστρεμμα, *λάγγαζα του πουδάρι μ'*, [αρχ. λαγγάζω(=υποχωρώ, ενδίδω)].
- λάγγαμα**, το· διάστρεμμα, αλλ. *λάγγαμα*, [λαγγάζου].
- λαγγεύου**· ρ., *λάγγιβα, λάγγιβα, λαγγέφα*, κάνω νάζια, λιγώνω ερωτικά, κάνω ενεργητικά τη γεννετήσια πράξη, [αρχ. λαγγάξω(=υποχωρώ) > μσν. λαγγεύω].
- λάγγιμα**, το· λάγγεμα, η ερωτική πράξη, [λαγγεύου].
- λαγγίτα**, η· λαλαγγίτα, τηγανίτα, αλλ. *αλαγγίτα*, [λάγανον > αρχ. λαλάγγη > λαλαγγίτα].
- λαγ(ι)μ(ι)**, το· λαγούμι, λάκκος για υδρομάστευση, [τουρ. lağım].
- λάγιου**, το· αυτό που έχει μαύρο τρίχωμα, *λάγιου πρόβατου* = μαύρο πρόβατο, [1. ίσως από τη λ. λαγός, με αρχική σημ. αυτό που έχει το χρώμα του λαγού, γκριζο, 2. αρωμ. laïū].
- λαγκόν(ι)**, το· λαγόني, το πλαϊνό μέρος του σώματος των ζώων, ανάμεσα στα πλευρά και τη λεκάνη, *φούσκουσαν τα λαγκόνια τ'*, [αρχ. λαγών > βυζ. λαγκόνιον].
- λαγκούτα**, η· η κοιλιά του ζώου, όταν έχει λαγκόνια μέσα, όταν είναι νηστικό, συνεκδοχικά μεγάλη πείνα, επίρρ. *λαγκούτα, είμι λαγκούτα*, *[λαγκόν(ι) + -τα].
- λαγό-/λαγου-** ως πρώτο συνθ. από τη λ. λαγός, [λαγός].
- λαγόμεδα**, η· η *αλουγόμεγα* στη Νιγρ., [αλουγόμεγα και γ > δ].
- λαγόμεπλα/-μλα**, τα· είδος μικρών φαγώσιμων καρπών, *δες τ' λαγού τα μήλα*, *δες δ.δ. 1 στχ. 8*, [λαγό- + μήλα(δες μπλια)].
- λαγός**, ο· η κ. σημ., *παιχν. για πολύ μικρά παιδιά με τραγούδι και γαργάλημα*, *παιχν. με τη σκιά των δυο χεριών πάνω σε τοίχο που έδειχνε το κεφάλι ενός λαγού*, [αρχ. λαγωδς > μσν. λαγός].
- λαγουγαμίστρα**, η· το αδύνατο χωράφι, αυτό που δεν έκανε τίποτε, που ήταν μόνο για παιχνίδια των λαγών, [λαγός + γαμώ (< αρχ. γάμος)].
- λαγουκοιμούμι**· ρ., για αρ. χρ. *δες κοιμούμι*, *κοιμούμαι ελαφρά σαν λαγός*, [λαγός + *κοιμούμι*].

- λαγουνίκα**, η· λαγωνίκα, ράτσα κυνηγόσκυλων με μακρύ σώμα, δεσ. πρμ. 184, καρπούζι με μακρουλό σχήμα, [αρχ. λακωνικός (σκύλος) και επίδρ. της λ. λαγός > μσν. λαγωνικόν > λαγωνίκα].
- λαγού τα μήλα**, τ'· οι καρποί και το φ. Κράταιγος ο πυκνόλοβος, κ. μουμουτζιλιά.
- λάδ(ι)**, το· λάδι, [αρχ. έλαία > μτγν. έλάδιον > μσν. λάδι].
- λαδκό**, το· λαδικό, λαδερό, ροί, αλλ. *λαθκό*, [λάδ(ι) > μσν. λαδικόν].
- λαδου-/λαδό-** ως πρώτο συνθ. από τη λ. λάδ(ι), π.χ. "λαδόχαρτου".
- λάδουμα**, το· λάδωμα, η βάφτιση, [λαδώνου].
- λαδώνου**· ρ., *λάδουνα*, -ουσα, λαδώνω, βαφτίζω, *του λάδουσαν του πιδί*, [λάδ(ι) > λαδώνω].
- λαζαράς**, ο· αγόρι ντυμένο με στολή λαζαρίνας, [λαζαρίνα].
- λαζαρίνα**, **λαζαρίνης**· έθιμο του Σαββάτου της Ανάστασης του Λαζάρου. Οι λαζαρίνες ήταν μικρά κορίτσια ντυμένα με παραδοσιακές στολές, που τραγουδούσαν και χόρευαν στα σπίτια του χωριού τα *λαζαριανά/λαζαρίτκα/λαζαρνίτκα* τραγούδια, τραγούδια στην πλειονότητά τους ερωτικά, [όν. Λάζαρος].
- λαζαρνίτκουσ**, -κ(η), -κου· αυτός που αναφέρεται στη γιορτή του Λαζάρου, αλλ. *λαζαρίτκουσ*, *λαζαριανός*, *λαζαρνίτκα τραγούδια*, δεσ *λαζαρίνα*, *λαζαρίνης* [λαζαρίνα + -ίτκουσ].
- λαζαρνούδα**, η· μικρή λαζαρίνα, περιπ. η μικροκαμωμένη γυναίκα, [λαζαρίνα].
- λαήνα**, η· λαγήνα, στάμνα, αλλ. *λαήν(ι)*, [αρχ. λάγηνος > λατ. lagena > λαγήνα].
- λαθεύου**· ρ., *λάθιβα*, *λάθιπα*, λαθεύω, κάνω λάθος, μπερδεύομαι στους λογαριασμούς, [αρχ. λανθάνω > μτγν. λάθος].
- λάθια**, τα· τα λάθη, [αρχ. λανθάνω > μτγν. λάθος].
- λαθκό**, το· δεσ *λαδκό*.
- λαθώνου**· ρ., *λάθουνα*, *λάθιπα*, κάνω λάθος, [δεσ λαθεύου].
- λαίμαργα**, τα· τα ανεπιθύμητα βλαστάρια που βγαίνουν από τον κορμό των φυτών, [αρχ. λαίμαργος].
- λάι πέρδικα**· μαύρη πέρδικα· *πέρδικα λάι πέρδικα*, (Ν.Π.γ' τρ. 321.1), [βλάχ.].
- λακκας**· χρησ. ως δεύτερο συνθ. για να ονομάζουν ρεματιές, π.χ. *αρκουδόλακκας*, (τοπων. Νιγρ.), [λάκκουσ].
- λάκκουσ**, ο· λάκκος, ρεματιά, υποκ. το *λακκούδ(ι)*, [αρχ. λάκκος].
- λαλάου**, -ώ· ρ., *λαλούσα*, *λάλτσα*, λαλώ, ομιλώ, κελαϊδώ, τραγουδώ, πρ. *λάλα*, *λάλι*, *λαλίτι*, *λάλτσι*, *λαλίσι*, δε *λάλτσαν κόμα τα πιτνίρια*, *κοιμθούς*, [αρχ. λαλέω].
- λάλας**, ο· θεός, δεσ δ.δ. 1 στχ. 14, [τουρ. lala(=παιδαγωγός)].
- λαμάννα**, η· το φαγητό, το φάι, *ούλου σ' λαμάννα είναι του μυαλό σ'*, [τουρ. lam(=λεπτό πιάτο, έλασμα), **ίσως το σχήμα είναι αρχ. έλαύνω > έλαμίνη > λατ. lama > λάμα(=λεπτό έλασμα) > τουρ. lam].
- λαμανίζου**· ρ., *λαμάντζα*, -ντσα, ανακατώνω την τροφή μου και τρώγω, [λαμάννα].
- λαμαρίνα**, η· η κ. σημ. και το τηγάνι, [βεν. lamarin > λαμαρίνα].
- λάμια**, η· {-μνια}, θηρίο των παραμυθιών που έτρωγε ανθρώπους, δεσ και *ντιντέικουσ*, πληθ. *λάμνις*, *ου! να σι φά(ει) λάμια*, μτφ. ο πολύ γρήγορος στη δουλειά, *φτην λάμια μάνι-μάνι του μπούρλιασι του καπνό*, [αρχ. Λάμια].
- λαμνίζου**· ρ., *λάμνιζα*, *λάμνισα*, *λαμνίσ(η)κα*, φέρνω κάτι σε επαφή με την πρώτη φλόγα της φωτιάς, το *λαμνό*, που βγάζει καπνό και μαυρίζει τα σκεύη, *δε χαλήπου-*

σις τ' *λάμπα* κι *λαμνίσ(η)κι* του *λαμπουγυάλ(ι)*, [λαμνός].

λαμνός, ο· η πρώτη φλόγα από το κάψιμο των ξύλων, που πετάει τις *γλώσσες* στον αέρα και συνοδεύεται από καπνό, **[αρχ. λάμνω (=πετώ στον αέρα, διασχίζω τον αέρα)].

λαμπή, η· το φως της ατμόσφαιρας μετά από βροχή το δειλινό, [αρχ. λάμπω].

λαμπίκους, ο· πολύ καθαρός, η λ. λεγόταν για σπίτι αλλά και άνθρωπο που έλαμπε από καθαριότητα, *γίνκι του σπίτ(ι) λαμπίκους*, ο σωλήνας του *ρακουκάζανου* μέσα από τον οποίο περνούν οι ατμοί του *σίπρου* και υγροποιούνται, [1. αρχ. ἄμπυξ (=αποστακτήρας) > αραβ. al(=άρθρο) + ambik(=αποστακτήρας) > μσν. λαμπίκον, **2. αρχ. λάμπω + *-ίκους*, στην Τερπνή και στη Νιγρίτα χρησ. η λ. ως παράγωγη του λάμπω].

λαμπουγυάλ(ι), το· το γυαλί της λάμπας πετρελαίου που περιβάλλει τη φλόγα, [λάμπα (δες *λαμπούδα*) + *γυαλί*].

λαμπούδα, η· μικρή λάμπα πετρελαίου με *λαμπουγυάλ(ι)*, [αρχ. λαμπάς > λατ. lampas > ιταλ. lampa > λάμπα].

λαμπουντιά, η· {-ιά}, το ποώδες φ. *Chenopodium album*, κ. χρυσολάχανο, λαβουδιά, στη Νιγρ. *λουμπουντιά*, [1. λατ. album, 2. (Π.Κ.) σλ. loboda, που έχει ίδια ινδοευρωπαϊκή ρίζα με το λατ. album].

λαμώνου· ρ., *λάμουνα*, *λάμουσα*, *λαμώθκα*, λερώνω, πασαλείβω, λερώνω από την επαφή με τα μαγειρικά σκεύη ή από τα σταξίματα των φαγητών, *δε χτά(ει)ζς; λαμώθκις ουλόκληρους*, **[τουρ. lam(=λεπτό πιάτο)].

λανάρα, η· το εργοστάσιο που λανάριζε το μαλλί, *δες νταράκ(ι)*, [λατ. lanæ(=έρια) > lanarius(=εριοργός)].

λαναρίζου· ρ., *λανάρζα*, *-ρσα*, *-ρίσ(η)κα*, λαναρίζω, επεξεργάζομαι το μαλλί στη λανάρα, *όχι στο νταράκ(ι)*, [λανάρα].

λάπατου, το· ποώδες φαγώσιμο φ., κ. λάπαθο, ξυνήθρα, ξυνάκι, αγριόσεσκλο. [αρχ. λάπαθον].

-λάρ(ι)· η τουρ. κατ. -lar, π.χ. *μαντζαφλάρ(ι)*, *τζιουτζιουκλάρ(ι)*.

λαρίας, ο· πολύ ψηλός, *κρμανταλάς*, **[λατ. lar > πληθ. lares(=θεότητες που φύλαγαν τους δρόμους)].

λάσινα αλώνια· επίπεδα αλώνια, *εβγήκαν και παράβγαλαν στα λάσινα αλώνια*, (Ν.Π. γ' τρ. 482.0), [αρχ. ελαύνω > μσν. έλασία, δες έλαση, έλασμα].

λασπούρα, η· πολλή λάσπη, τόπος γεμάτος λάσπες, [αρχ. έλος > μγν. έλασπίς > λάσπη].

λάστιχα, τα· είδος παπουτσιών από καουτσούκ, παιχνιδι-όργανο το οποίο εκτόξευε μικρές βολίδες από πέτρα με τη δύναμη δυο τεντωμένων κομματιών λάστιχου, κ. σφεντόνα, δες και π., [αρχ. ελαύνω > ελαστός > λατ. elasticus > ελαστικός > λάστιχο].

λαστιγιά, η· βολή με τα λάστιχα.

λαφιάς, ο· είδος φιδιού, αλλ. ο *λαφιάτς*, [αρχ. έλαφος > μσν. έλάφιν > λάφι].

λαχαίνου· ρ., *λάχινα*, *έλαχα*, μελλ. *θα λάχου*, συναντώ κάποιον τυχαία, *τυχαίνω* κάτι σε κλήρωση, μου συμβαίνει κάτι τυχαίο, *άμα σι λάχου στου δρόμου μ', θα σι πω-μ' έλαχι μια αναπουδιά*, [αρχ. λαγχάνω].

λαχανήτρα, η· είδος λαχανικού, [αρχ. λάχανον].

- λαχνίσματα**, τα· διαδικασίες με διάφορα έμμετρα, τους λαχνούς, για τις κληρώσεις στα παιχνίδια, [αρχ. λαγχάνω > μσν. λαχνός].
- λαχταράου**, -ώ· ρ., *λαχταρούσα, λαχτάρσα/λαχτάριζα, λαχταρώ*, θέλω κάτι πολύ έντονα, *λαχτάριζι καρδιά μ' λίγου κρασί*, δεσ κοινούς τύπους με τα ρ. *λαχταρίζου, λαχταρνάου*, [μσν. λακταρῶ].
- λαχταρίζου**· ρ., *λαχτάρζα, λαχτάριζα, λαχταρίσ(ι)κα, λαχταρίζω*, προξενώ απότομο φόβο σε κάποιον, *τον λαχτάριζα όταν βγήκα μπρουστά τ'*, [δεσ *λαχταράου*].
- λαχταρνάου**, -ώ· ρ., *λαχταρνούσα, λαχτάριζα/λαχτάρσα*, νιώθω απότομα φόβο, *λαχτάριζα όταν βγήκι μπρουστά μ'*, [λαχταράου].
- λαχτέντους**, -τ(η), -του· καλοθρεμμένο ζώο, λαχταριστό, όχι ζαρωμένο, *λαχτέντου ντανάκ(ι)*, [λατ. *lax, lactis* > *lactendus*(=ζώο που θηλάζει)].
- λε**· επιφ. πόνου, *μάνα λε!* [δεσ *όλιλε*].
- λέγουνταν**· ρ. τύπος του *λέου*, συνομιλούσαν, *μια 'π' την άλλη λέγουνταν, μια 'π' την άλλη λέγουν*, (Ν.Π.γ' τρ. 314.0), [λέου].
- λεί**· λέγε, *λεί πού ήσαν*, πρ. του *λέου*.
- λείζα**, η· λαιμαργία, [αρχ. *λείχω*(=γλείφω) > μελλ. *λείξω* (> κ. *λείξουρος*)].
- λείζας**, ο· λείξουρος, λιχούδης, λαιμαργός, *αλλ. λουζούρς, λειξουρόκουλους* (Νιγρ.), δεσ και *μάτσας*, [λείζα].
- λείξουρόκουλους**· ο πολύ λείξουρος, ο μεγάλος *λείζας*, Νιγρ., [λείξουρος (δεσ *λείζα*) + *κόλους*].
- λειζούρς**, -ρου, -ρκου· *αλλ. ο λουζούρς*.
- λειρά**, τα· τα στήθια νεαρής γυναίκας, *ξιφλυκώθηκαν τα κουμπούδια κι φάνκαν τα λειρά*, (Ν.Π.γ' τρ. 643.1), [λείριον > αρχ. *λειρός*(=αυτός που είναι σαν κρίνο)].
- λείσ(ι)μου**, το· η ομιλία, το λέγειν, το να μιλά κάποιος, *στον λείσ(ι)μου δεν τον φτάν(ει) κανένας*, [αρχ. *λέγω*].
- λειτουργιά**, η· πρόσφορο, για την παρασκευή του οποίου οι γυναίκες ακολουθούσαν αυστηρώς τα έθιμα, π.χ. ζυμωνόταν από ανύπαντρες γυναίκες ή από χήρες, ενώ αν ζυμωνόταν από παντρεμένες, έπρεπε μια βδομάδα πριν ζυμώσουν να μην έχουν ερωτική επαφή, υποκ. η *λειτουργούδα*, το *λειτουργούδ(ι)*, [αρχ. *λειτουργία*].
- λέλικας**, ο· πελαργός, άνθρωπος ψηλός με λεπτά πόδια, [τουρ. *leylek*].
- λέξου-λέξου**· *διαλέξου-διαλέξου*, χρησ. στην πρμ. 90 για τη *Γκαβαλέξου*.
- λέου**· ρ., *έλιγα/ήλιγα/ήλια, είπα, λέγω*, σκέφτομαι, *λέου να ρτω* = σκέφτομαι να έρθω, *μι λεν Νίκου*· πρ. *λεί, λέτι, πε, πέτι, πείτι, για πε μι άμα θα ρτεις, πέτου σι λέου*· ως *λέουμι* αναφέρεται μόνο στο επώνυμο, *λέουμι Πασχαλούδης*, [αρχ. *λέγω*].
- λέρα**, η· η *πικράδα* του καπνού, (Νιγρ.), δεσ *λιάρα*, [αρχ. *όλερδς* (=θολός) > *λερός*].
- λέτσους**, ο· λέτσος, κακοντυμένος, βρομιάρης, [ιταλ. *lezzo*(=δυσωδία)].
- λήμνους**, ο· ποικιλία σταριού, [αρχ. *Λήμνος*].
- λης, -λού, -λ(ι)κου**· κατ. που δηλώνουν προέλευση, ιδιότητα κλπ. π.χ., *Σάιταλης, Σαϊταλού, μπατάλ(ι)κου*, [τουρ. -li/-lu/-lü].
- λησμουνάου**, -ώ· ρ., *λησμουνούσα, λησμόντσα/-νσα, -νήθκα*, λησμονώ, [αρχ. *έπιλήθω* > *έπιλανθάνομαι* > μέλλ. *έπιλήσομαι* > *έπιλήσιμων* > μσν. *λησιμονῶ*].
- λι**· επιφ., το *λε* όταν είναι άτονο, δεσ *άχλι-βάχλι*.
- λιάγκα**, η· μικρό κουδούνι *από μπρούνζο*, σε σχήμα παρόμοιο με το *τακαρντάκ(ι)*, που το έβαζαν στα γαλάρια, γι' αυτό λεγόταν και *γαλαροκούδουνο*, **[τουρ. *la-*

- ğar (=λεπτός, αδύνατος, αδύνατο ζώο)].
- λιάζου**· ρ., *έλιαζα, έλιασα, λιάσ(η)κα*, εκθέτω στον ήλιο, πρ. *λιάζι, λιάζτι, λιάσι, λιάστι, λιαστούς*, [ήλιος > αρχ. ήλιάζω].
- λιακ**· επιφ., εκφράζει το αίσθημα της αηδίας στην επαφή με τα εντόσθια από σφαχτά, [ηχοπ. λ., όπως *μπλιακ, φλιακ*].
- λιακας, -λιάκου**· κατ. που εντείνει τη σημ. του θέματος, π.χ. *βούβλιακας*.
- λιάκατα**, τα· τα άχρηστα κρέατα, που τα πετούν στα σφαγεία, [*λιακ*].
- λιανεύου**· ρ., *λιάνιβα, λιάνιπα*, λιανεύω, λεπταίνω, *λιανεύου τ' βέργα*, [δες *λιανίζου*].
- λιανίζου**· ρ., *λιάντζα, λιάντσα, λιανίσ(η)κα*, κόβω κάτι σε μικρά κομμάτια, μτφ. πετσοκόβω πολλούς, *θκοι μας τ'ς λιάντσαν τ'ς άλνοι*, παράγ. το *λιάντζμα*, [*λιανός*].
- λιανός, -νιά, -νό**· λεπτός, αδύνατος, άσαρκος, [αρχ. λείος > μσν. λειανός].
- λιανούρι**, το· σωρός από μικρά, λιανά πράγματα, [*λιανός*].
- λιανουφαϊσμένου**, το· τριμμένο (ύφασμα), από όπου ο ρ. τύπος *λιανοφάισι*, [*λιανός* + υφασμένο > (*λιανουφασμένο*) > *λιανουφαϊσμένου*, με ü > ĩ και μετάθεση].
- λιανουφάσλα**, τα· τα γυφτοφάσουλα, αλλ. η *παπούδα*, [*λιανός* + *φασούλ(ι)*].
- λιαντζούρι(ι)**, το· σύνολο από μικροπράγματα, από μικρά φύλλα καπνού, αλλ. η *λιαντζούρα*, στη Νιγρ. και το *λιάντζαρου*, [*λιανός*].
- λιάρα**, η· λέρα, **[*λέρα*, ε > ια, όπως και > κια].
- λιάρωνου**· ρ., *λιάρουνα, λιάρουσα, λιάρωθκα*, λερώνω, *άντι λιάρωθκις πάλι*, δες πρμ. 393, [*λιάρα*].
- λιάστρα**, η· σκαλωσιά για το στέγνωμα του καπνού, δες *κριβάτ(ι), σκάλα*, [*λιάζου*].
- λιβάδα**, η· το άσπρο χρώμα που παίρνει το τσίπουρο, όταν χύνουμε μέσα του νερό, αλλ. *βιβάδα*, [αρχ. λείβω(=χύνω, εκχέω, κάνω σπονδή) > λιβὰς > γεν. λιβάδος].
- λιβαντίν(η)**, η· φ. που το φυτεύουν στις άκρες στα παρτέρια, για να δίνουν σχήματα στους ανθόκηπους, **[ιταλ. *levanda*].
- λιβέντρους, -ρα, -ρου**· αυτός που είναι ελαφρά ντυμένος, που τον χειμώνα είναι χωρίς πανοφόρι, *μη βγαίντς όζου λιβέντρα, θα πουντιά(ει)ς*, [ιταλ. *leventi* > λεβέντης > “λιβέντς” + κ. κατ. -ερός].
- λιγγέρι**, το· λ. γνωστή από τα δημ. τραγ., με τη σημ. της πιατέλας, *έχου την πάπια στουν ταβά τη χήνα στου λιγγέρι*, (Ν.Π.γ' τρ. 605.1), μεγεθ. η *λιγγέρα*, (Ν.Π.γ' τρ. 508.0), **[τουρ. *lenger* (=μεγάλη και βαθιά χάλκινη πιατέλα)].
- λίγδα**, η· το λίπος που παίρνεται με βράσιμο από την *αζουγκιά* του γουρουνιού, [1. αρχ. λίγδος (=στάχτη) > μγν. λίγδα. 2. μσν. γλίνη (=πηλός) > γλίδα > λίγδα. **3. αρχ. λίγδην(επίρρ. ακροθιγός, όσο να ακουμπά στην επιφάνεια), η *λίγδα* χρησ. και ως λιπαντική ύλη].
- λιγδιάρς, -ρου, -ρκου**· {-διά-}, ο βρομιάρης, [*λίγδα* + *-ιάρς*].
- λιγέν(ι)**, το· λεγένι, ρηχό μεταλλικό αγγείο, που χρησ. για το πλύσιμο του προσώπου, μεγεθ. η *λιγένα*· σε μερικά σπίτια είχαν ειδικό *λιγέν(ι)* ως ουροδοχείο, [1. (Λ.Αν.) ίσως ελλ. λεκάνη > τουρ. *legen*. 2. **αρχ. λιγαίνω(=παράγω καθαρό, μεταλλικό ήχο, τέρπω) > λιγαίνειν > *λιγέν(ι)*, που ήταν μεταλλικό αγγείο].
- λιγιός, -γιά, -γιό**· δες *λουγιός*.
- λίγνοι, -γισ, -γα**· λίγνοι, [αρχ. *όλίγος*].
- λιγούτσ(ι)κου**ς, **-κ(η), -κου**· λιγιστός, [αρχ. *όλίγος* > μσν. *λίγος*].
- λιέσ(ι)**, το· {-ιέ-}, λέσι, ψοφίμι, πτώμα αποσυνθεμένο, [τουρ. *les*].

- λίθκουσ, -θκια, -θκου**· -λίδικος, π.χ. *κουσουρλίθκουσ*, [-λής + -θκουσ].
- λίκ(ι)**· -λίκι, κατ. λ. τουρ. προέλ. π.χ. *μπαξιλίκ(ι)*, [τουρ. -lik].
- λιλέκα**, η· μάνα, *ωχ! λιλέκα μ' = ωχ! μάνα μου*, **[ολιλέ + -κα].
- λιλέκ(ι)**, το· θεριστικό εργαλείο παρόμοιο με το *διρπάν(ι)*, με λάμα περίπου ευθεία και λαβή που μοιάζει με λαιμό πελαργού, [τουρ. *leylek*(=πελαργός)].
- λιλί**, το· γυαλιστερό μικροαντικείμενο, χρήματα στη νηπ. γλώσσα, *να λιλί, δο μ' τσι-τσι*, (πρμ. φρ. 99).
- λίμα 1**, η· η μεγάλη πείνα, ο πεινασμένος, *να σι φλάζ(ει) θιός 'που κεί(η) τ' λίμα, θα σι φάει σύμπιτσα*, [αρχ. λιμῶς > λιμάζω > μσν. λίμα].
- λίμα 2**, η· η κ. λίμα, η ρίνη, αλλ. το *ρινί*, το *ντιρπί*, μτφ. ο ενοχλητικός πολυλογάς, [ιταλ. *lima*].
- λιμάζου**· ρ., *λίμαζα, λίμαζα*, πεινώ πολύ, μτφ. *λιμασμένους, -ν(η), -νου*, [λίμα 1].
- λιματήρ(ι)**, το· εργαλείο με το οποίο κεντούσαν τα βόδια και τα γαϊδούρια για να προχωρούν γρηγορότερα· για τα βόδια ήταν ένα μεγάλο ραβδί με μια μεταλλική ακίδα στην άκρη, η βουκέντρα, ο *κάτσιανους*, ενώ για τα γαϊδούρια ήταν ένα μικρό σουβλί, με σιδερένια ή ξύλινη ακίδα, που ήταν μόνιμα κρεμασμένο στα πίσω *κουτσάκια* από το σαμάρι· μτφ. ήταν ο ενοχλητικός πολυλογάς, η συνεχής γκρίνια, η *ραγάνα*, το ενοχλητικό μουρμουρητό, *όλ(η) τ'ν ώρα λιματήρ(ι) πααίν(ει) γλώσσα τ'*, στη Νιγρ. *λιματίδ(ι)*, *νιματήρ(ι)*, [λίμα 2 + -τήρ(ι)].
- λιματίδ(ι)**, το· το *λιματήρ(ι)* στη Νιγρίτα.
- λίμας**, ο· ο διαρκώς νηστικός, αυτός που δεν έχει να φάει, [λίμα 1].
- λιμές**· κατάληξη σε λ. τουρ. προέλ., που εντείνει τη σημ. του πρώτου συνθ., όπως η λ. σκέτος στην κ. φρ. "σκέτος βλάκας", π.χ. *ζικλιμές, σουρτουκλιμές*, [τουρ. *lime* (=απογυμνώνω, ράκος, κουρέλι)].
- λιμνιώνας**, ο· κρασοστάφυλο με μικρή μαύρη ρώγα και άφθονο γλυκό χυμό, **[λείβω (=χύνω) > αρχ. λίμνη].
- λιμόν(ι)**, το· λεμόνι, [περσ. *līmūn* > ιταλ. *limone* > μσν. λεμόνιον].
- λιμόντουζου**, το· το κιτρικό οξύ, σκόνη για ξίνισμα φαγητών και διατήρηση των τροφίμων, κ. ξινό, [λιμόν(ι) + τουρ. *tuz*(=άλατα, κρύσταλλοι)].
- λιμουνίτσ(ι)**, το· αλλ. το παιχν. *λιμουνόπιτσα*, [λιμόν(ι) + -ίτσ(ι)].
- λιμουνόκουπις**, οι· αλλ. το παιχν. *λιμουνόπιτσα*, [λιμόν(ι) + κούπα(< λατ. *cupa*)].
- λιμουνόπιτσα**, η· λεμονόκουπα· παιχν. μιας ομάδας, στο οποίο οι παίκτες έριχναν μια *λιμουνόπιτσα* σε μια περιοχή με τρύπες και ο καθένας προσπαθούσε να τη ρίξει μέσα στη δική του, (Νιγρ.), αλλ. το *λιμουνίτσ(ι)*, οι *λιμουνόκουπις*, [λιμόν(ι) + πέτσα (< ιταλ. *pezza*)].
- λιμπά**, τα· οι όρχεις, δεσ και *λυμπά*, [λατ. *lumbus*(=αιδοίο) > μσν. λιμπά (=όρχεις)].
- λίμπα**, η· γυάλινο δοχείο σε σχήμα κούπας, μέσα από το οποίο προσέφεραν στους επισκέπτες γλυκό κονταλιού, [ιταλ. *libare*(=αφαιρώ μέρος του φορτίου, δοκιμάζω με την άκρη των χειλιών)].
- λιμπαντές**, ο· ζακέτα από μαύρη τσόχα με γούνα στο γιακά και στα πέτα, μέρος της παραδοσιακής τοπικής γυναικείας αμφίεσης, [τουρ. *libade*(=ένδυμα)].
- λιμπίδα**, η· μαχαίρι με λαβή μεταλλική, από το ίδιο μέταλλο της λεπίδας, [αρχ. *λεπίς* > *λεπίδα*].
- λινάρ(ι)**, το· λεπτό σκοινί από λινάρι, που ξέφτιζε εύκολα και γι' αυτό ήταν για πρό-

- χειρα δεσίματα, [αρχ. λίνον].
- λιόδρουμος**, ο· αγριόχορτο με μικρά άσπρα λουλούδια, που ανθίζει όλο το καλοκαίρι και γεμίζει τις καλαμιές μετά το *θέρος*, το *Heliotropium europaeum*, αλλού λιόδρομο, μπαμπακίτης, λιοστρόφι, μελισσάκι, [*ήλιος* + *δρόμους*].
- λιον**· επίρρ., πιο, περισσότερο, πολύ, *λιον καλό κι λιον καλό είναι αυτό*, φρ. για επιλογή ανάμεσα σε δυο πράγματα ή παιδιά, αλλ. *γιον*, **[αρχ. λίαν, πιθανώς να είναι αποτέλεσμα του σχήματος, αρχ. ώραϊος > μσν. ὄριος (> ωριόν > ριον) > λιον, σε δημ. τρ. της περιοχής λέγεται, *του λιον του μουνουπάτι* (= το καλό το μονοπάτι)].
- λιόρδα**, η· λόρδα, μεγάλη πείνα, [ίσως από αρχ. λορδῶ > λόρδα].
- λιουκιούν(ι)**, το· υλικό με το οποίο κολλούσαν ραγίσματα στις στάμνες και το οποίο έφτιαναν με αβγό, ασβέστη, κανάβι και λάδι, [τουρ. lökün].
- λιούλιου**, το· το λουλούδι στη νηπ. γλώσσα, η φρ. *λιούλιου μι λιούλιου* χρησ. για να προσδιορίσει ότι κάτι δεν είναι σίγουρα φτιαγμένο, *φτην δλεια είναι λιούλιου μι λιούλιου*, [αλβ. l'ul'e (> λουλούδι)].
- λιούφκα**, η· αστοχία στην μπάλα ή στο *τσιλίκ(ι)-τσιουμάκ(ι)*, χρησ. και ως επίρρ. *πήγι λιούφκα* = δεν πέτυχε η κλωτσιά και έμεινε ακίνητη η μπάλα, **[αρχ. λοφῶ > μσν. λωφάζω (=μένω ακίνητος)].
- λιπαριά**, η· ψάρι του γλυκού νερού στο μέγεθος της σαρδέλας, Αλόξη η μακεδονική· ως παστωμένη δεν έλειπε από κανένα σπίτι, [αρχ. λίπος > λιπαρός].
- λιπαρούδα**, η· μικρή *λιπαριά*, δεσ δ.δ. 3. α', *παιχν. με χάιδεμα του δάχτυλου ενός μικρού παιδιού και αιφνιδιασμό με ελαφρό πάτημα στο νύχι του, [λιπαριά]*.
- λιρά**, τα· δεσ *λειρά*.
- λισγκάρ(ι)**, το· λισγάρι, είδος φτυαριού, [λίσγος > μτγν. λισγάριον].
- λισσά**, η· η απλή αυλόπορτα που είναι πρόχειρα φτιαγμένη με δικτυωτό σύρμα ή με πλεχτές βέργες, η *πουρεία*, δεσ και τοπων. Νιγρ. Λισσά, [αρχ. επ. λισσός (= λείος, γυμνός)].
- Λίτζα**, η· το παλιό όν. του χωριού Θερμά, δεσ *Λούτζια, Αλίτζα*, [M.T. lüdze].
- λιφκάδια**, τα· στη Νιγρ. τα *γιουφκάδια*, αλλ. *λιφκάδισ*, δεσ *φύλλα*, [*γιουφκάδια* (> γιφκάδια) > *λιφκάδια*, με γ > λ].
- λιφκαίνου**· ρ., *λέφκινα, λέφκανα*, πλένω τα πανιά στο ποτάμι, για πρώτη φορά μετά την ύφανση, για να απομακρυνθούν οι ρύποι και να λευκανθούν, [αρχ. λευκαίνω].
- λιφτιριά**, η· ελευθερία, τοκετός, *καλή λιφτιριά Μαριγώ* = με το καλό να γεννήσεις Μαριγώ, [αρχ. έλευθερία].
- λιφτιρόνουμι**· ρ., *λιφτιρόνουμαν, -ρόθκα*, ελευθερώνομαι, γεννώ, [αρχ. έλευθερόω > ελευθερώνω > λευτερώνω].
- λιφτόκαρου**, το· φουντούκι, αλλ. το *λιφτουκάρ(ι)*, *τσιουμ τσιουμ του λιφτό του λιφτό του λιφτουκάρ(ι)*, (από τραγ. παιχνιδιών), [αρχ. λεπτοκάρουον].
- λιφτου**· λεφτο-, λεπτο-, ως πρώτο συνθ. μειώνει το πάχος του δεύτερου, [αρχ. λεπτός].
- λιφτουκαριά**, η· {-ριά}, λεπτοκαρυά, αγριοφουντουκιά, *Coryllus avellana*, [*λιφτόκαρου*].
- λιχνίζου**· ρ., *λίχνιζα, λίχνισα, λιχνίσ(η)κα*, λιχνίζω, ρίχνω στον αέρα με το *λιχνιτήρ(ι)* το αλωνισμένο σιτάρι, για να χωρίσουν τα άχυρα από τους σπόρους, ουσ. το *λίχνισμα*, [αρχ. λιχιμάω > λιχνίζω].

- λιγνιτήρ(ι)**, το· λιγνιστήρι, ξύλινο φτυάρι με δόντια σαν *χαχαλάς*, που χρησ. για το πρώτο λίγνισμα του σιταριού του αλωνισμένου με την *ντουκάν(η)*· το σιτάρι το λίγνιζαν με το *φκουρούδ(ι)*, όταν έμενε το σπυρί σχεδόν χωρίς άχυρα, [*λιγνίζου*].
- λιγούδ(ι)**, το· το νεογέννητο βρέφος, [αρχ. *λεχῶ*].
- λιγουνιά**, η· η λοχεία, που κρατούσε από τη γέννα μέχρι το *σαράντζμα*, [*λέχος*(= κρεβάτι) > αρχ. *λεχῶ*].
- λιγούσα**, η· λεχούσα, λεχώνα, λεχώ, αλλ. *λιχώνα*, [αρχ. *λεχῶ* > *λεχούσα*].
- λιχώνισα**· ρ., δεν είναι γνωστό σε χρόνους που εκφράζουν διάρκεια, γέννησα, *Μαριγῶ λιχώνισι προτουῦ μια βδομάδα κι Λισάφου θα λιχουνέψ(ει) σι κανέ μήνα*, [*λέχος*(=κρεβάτι) > αρχ. *λεχώ*].
- λόγκα**, η· βόλτα, κίνηση με αφετηρία και τέρμα το ίδιο σημείο, η επιτόπια στροφή, [λατ. *longe*(=μακριά)].
- λόγυρα**· επίρρ., ολόγυρα, [δες *λουγύρου*].
- λό(η)μα**· -λόγημα, [δες *-λουγῶ*].
- λόι**· -λόγι, π.χ. *τσιουμπουλόι*, [*λέγω*(=μαζεύω) > λόγος > αρχ. -λόγιον > -λόγι].
- λόια**, τα· {-ια}, λόγια, *άντι, δυο λόια ένα παζάρ(ι)* = άντε, λίγα λόγια να τελειώνουμε, δες πρμ. 275 και πρμ. φρ. 148, [αρχ. λόγος].
- λο λο λο**· οι φλυαρίες, *αρχίντσι πάλι τα λο λο λο τ' Γιώργης*.
- λόους**, ο· λόγος, δες λ.γ. 31· *έδουσαν λόου* = έδωσαν το λόγο τους, έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση αρραβώνα· μετά το προξενιό ο πατέρας του γαμπρού με δυο-τρεις συγγενείς του επισκέπτονταν το σπίτι της νύφης *για να δέσουν τα λόια*, για να επισημοποιήσουν δηλαδή την αμοιβαία υπόσχεση που δόθηκε στο προξενιό, αντάλασσαν τις βέρες και συμφωνούσαν για τους επίσημους αρραβώνες, δες και *λουγόδουσμα*, [αρχ. λόγος].
- λόους**· -λόγος, π.χ. *σπιρτουλόους*, [*λέγω*(=μαζεύω) > αρχ. λόγος].
- λός, -λιά, -λό**· κατ. η οποία φανερώνει ιδιότητα που αναφέρεται στο θέμα, όπως η κ. λ. "νιρουλός", δες και *ουρλός*.
- λότους**, ο· τυχερό παιχν. που αποτελούνταν από ένα δίσκο χωρισμένο ακτινωτά σε περιοχές, και ένα δείκτη που περιστρεφόταν. Στις μισές περιοχές αντιστοιχούσαν διάφορα δώρα, οι περιοχές όμως των δώρων ήταν πολύ μικρότερες από αυτές που έδιναν *μπόσ(ι)*, δηλαδή που έχαναν, [ιταλ. *lotto* > *λότος*].
- λότρα**, η· πληθ. οι *λότρες*, μακριά κιγκλιδωτά πλαίσια με μυτερές προεξοχές, που έμπαιναν πλευρικά στο κάρο και εξασφάλιζαν μεγάλο μάκρος και ασφαλές φόρτωμα για δεμάτια χόρτου ή σιτηρών, **[αρχ. *λωίων*(=επιθυμητότερος, καλύτερος) > συγκρ. *λωίτερος* (> *λώπερος* > *λώτρος*, με αποβολή του «ε») > *λότρα*].
- λότσους**, ο· τεμπέλης, *λουγκούρς*, στη Νιγρ. *λόψιους*, [τουρ. *loş*(=οκνηρός, αργός)].
- λότσικας**, ο· λόξυγκας, *μ έκατσι ένας λότσικας, μα τι*, [δες *γλότσικας*].
- λου-**· ολο-, ως πρώτο συνθ. δίνει τη σημ. της διάρκειας, [αρχ. ὄλος > επίρρ. ὄλο].
- λουβιά**, τα· λοβοί, οι θήκες μέσα στις οποίες βρίσκονται οι σπόροι των οσπρίων και άλλων φυτών, [αρχ. *λοβός* > μγν. *λόβιον*].
- λουγάθκος, -θκ(η), -θκου**· πολυλογάς, φλύαρος, αντιρρησίας, αυτός που αντιλέγει, *λουγάθκου πιδί*, [αρχ. λόγος + *-θκος*].
- λουγάου**· δες *-λουγῶ*.
- Λουγγάρ(ι)**, το· παραλιακή τοποθεσία στην ακτή των Κερδυλλίων, όπου παλιότερα

- οι Τερπινιώτες και οι Νιγριτινοί πήγαιναν με τα κάρα για θαλάσσια λουτρά την περίοδο του *αγ(ι)-Απόστουλου*, [αρχ. σλ. *longa* > μσν. *λόγγος*].
- λουγιός, -γιά, -γιά**· λογιός, χρισ. σε φρ. *όπως τι λουγιός είναι; = τι λογής είναι, τι μορφή έχει*, αλλ. *λιγιός*, δεσ λ.γ. 5, [λόγος > αρχ. λόγιον > γεν. πληθ. λογίων > μτγν. λογή].
- λουγιών λουγιών**· κάθε λογής, *λουγιών λουγιών ανθρώπ(οι)*, [λουγιός].
- λουγκουρέου**· ρ., *λουγκούριβα, λουγκούριμα*, συμπεριφέρομαι ως *λουγκούρς*, *τεμπελιάζω, μην καρτιρείς χαϊρ(ι) 'π' του Γιώργη, λουγκούριμι κι αυτός*, [λουγκούρς].
- λουγκουρζούμ(ι)**, το· το άτεχνα φτιαγμένο ζουμερό φαγητό, το φαγητό της *τεμπέλας νοικοκυράς*, το *νιρουζούμ(ι)*, [λουγκούρς + ζουμί(δες ζμι)].
- λουγκούρς, -ρου, -ρκου**· άχαρος, *τεμπέλης*, [τουρ. *lungur*(=αγενής)].
- λουγκόφ(ι)**, το· το βοηθητικό άλογο που ζευόταν έξω από τα *τιμόνια* στο κάρο ή έξω από το *τραβηχτάρ(ι)* στο αλέτρι, μτφ. ο άνθρωπος που κάνει μόνο βοηθητικές δουλειές, [Λ.Ηπ. αλογοφόρ > αλογόφι].
- λουγγόδοσμα**, το· δόσιμο λόγου, αμοιβαία υπόσχεση για αρραβώνα, δεσ *λόους*, [αρχ. λόγος + αρχ. δόσιμον].
- λουγου-**· λογο-, ως πρώτο συνθ. χρισ. για να δηλώσει ότι κάτι γίνεται με λόγια, [αρχ. λόγος].
- λουγουδένουμι**· ρ., χρισ. μόνο στον αόρ. *λουγουδέθκα = δεσμεύτηκα με υπόσχεση αρραβώνα*, δεσ *λουγουδίνου*, [λουγου- + δένου].
- λουγουδιάστηκα**· πήγα με προφορική συμφωνία ως υπάλληλος με μισθό· *και πήγα και λουγουδιάστηκα σε μια χήρα Βουργάρα*, (Ν.Π.γ' τρ. 262.8), [< λόγος + ρογιάστηκα (< ρογιάζω < ρόγα < λατ. *roga*)].
- λουγουδίνου**· ρ., χρισ. μόνο στον παθ. αόρ. *λουγουδόθκα = έδωσα υπόσχεση αρραβώνα*, [λουγου- + δίνου].
- λουγουμαχώ**· ρ., *λουγουμαχούσα, -μάχ(η)σα/-μάησα*, λογομαχώ, φιλονικώ [αρχ. λόγος + αρχ. μάχομαι > μτγν. λογομαχέω].
- λουγουφέρνου**· ρ., *λουγόφιρνα, λουγόφιρα*, λογοφέρνω, ανταλλάσσω λόγια μαλώνοντας, *λουγουμαχώ*, [λουγου- + φέρνου].
- λουγυρίζου**· ρ., *λουγύρζα, λουγύρσα*, δεσ *λουγυρνάου*, [λου- + γυρίζου].
- λουγυρνάου, -ώ**· ρ., *λουγυρνούσα, λουγύρσα*, γυρίζω άσκοπα δω και κει, δεσ πρμ. 63 και 187, [λου- + γυρνάου].
- λουγύρου**· επίρρ., ολόγυρα, και *λόγυρα*, [λου- + επίρρ. γύρω].
- λουγυρστός, -στιά, -στό**· αυτός που γυρίζει τριγύρω από κάποιον, ο άνθρωπος του σπιτιού, *είχι δυο τρεις λουγυρστές να τον πηριτούν*, [λουγύρου].
- λουγώ**· -λογώ, ως δεύτερο συνθ. δίνει τη σημ. του μαζεύω αλλά και άλλες· δεσ *βλαστουλογώ, φηγουλογώ, τριμουλογώ*, [αρχ. λέγω(=μαζεύω)].
- λούζου**· ρ., *έλουζα, έλουσα, λούσ(η)κα/λούστ(η)κα*, λούζω, πλύνω μόνο το κεφάλι, πρ. *λούζι, λούζτι, λούσι, λούστι, λούζους, λούζιστι, λουστούς*, [αρχ. λούω].
- λουικά**, τα· {-ι-κά}, τα λογικά, *έλα στα λουικά σ'*, [αρχ. λογικόν].
- λούκ(ι)**, το· υδροροπή, δεσ *ουλούκ(ι)*.
- λούκ(ι)**· επίθ. λ. τουρ. προέλ., *Τουκουζλούκ(ι)*, (τοπων. Νιγρ.), *τουζλούκ(ι)*, [τουρ. -luk].
- λουλαμάρα**, η· λωλαμάρα, τρέλα, [ἄλλυμαι > αρχ. ὀλωλῶς > μσν. λωλῶς > μσν.

- λωλάδα > λωλαμάρα].
- λουλουόδ(ι)**, το· λουλουόδι, παράσιτο φ. του καπνού, δες *λύκου*, [αλβ. *l'ul'e* > μσν. λουλουόδι].
- λουλουόδου**, η· στη Νιγρ. αυτή που ντύνεται φανταχτερά και συμπεριφέρεται εξεζητημένα, στην Τερπνή η *αλαφριά* γυναίκα, δες και *τραλαλού*, [*λουλουόδ(ι)*].
- λουμπουντιά**, η· αλλ η *λαμπουντιά*.
- λούμπουρ**· λ. γνωστή μόνο στα παραμύθια, που εμπεριέχει τη σημ. της πόρτας· *λούμπουρ, λούμπουρ, λούμπουρ για! ανοίξι / (κλείσι) πόρτα, λούμπουρ για!* ήταν το σύνθημα σε ένα παραμύθι για να ανοίγει / (να κλείνει) η πόρτα μιας σπηλιάς, που έκρυβε μέσα της θησαυρούς, [τουρ. *lumbat*(=μπουκαπόρτα) + *για!*].
- λούνα**, η· η βρομιά από λάδι ή κρασί που κατακάθεται στον πυθμένα των δοχείων, αλλ. το *λούν(ι)*, η *λούν(η)*· στη Νιγρ. είναι και η τούφα από πολλές ρίζες σταριού, *κείν του στιάρ(ι) είχι μία λούνα δω κι μία κει*, [τουρ. *lun*(=βρομερός άνθρωπος, παλιάνθρωπος)].
- λουξ**, το· φωτιστική συσκευή πετρελαίου, η οποία φώτιζε με πυρακτωμένο αμίαντο, [λατ. *lux*(=φως)].
- λουξουρεύουμι**· ρ., *λουξουρεύουμαν, -ρέφκα*, λιμπίζομαι, επιθυμώ πολύ κάτι φαγώσιμο, [*λουξούρς*].
- λουξούρς, -ρου, -ρκου**· λειξουρός, λιχούδης, λαίμαργος, αλλ. *λείζας, λειξουρόκου*-*λους* (Νιγρ.), αλλ. *λειξούρς*, [αρχ. *λείχω* > λειξουρός και επίδρ. του τουρ. *lüks* (= απόλαυση)].
- λόγυρα**· επίρρ., ολόγυρα, αλλ. *λόγυρα, λουγύρου*.
- λουρδούδα**, η· μικρή λουρίδα, υποκ. της κ. λ. λουρίδα, [*λουρί* > λουρίδα > "*λουριδούδα*"].
- λουρί**, η· στενή λωρίδα δερμάτινη, ζώνη, [λατ. *lorum* > μτγ. *λωρον* > μσν. *λουρίν*].
- λούρου**, ο· ο ομφάλιος λώρος, *λίχι του πιδί στου λούρου κι πέθανι*, [λατ. *lorum* > μτγν. *λωρον* > μσν. *λωρος*].
- λούσ(ι)μου**, το· λούσιμο, η ενέργεια και το αποτέλεσμα του *λούζου*.
- λουστάρ(ι)**, το· μοκρύς λοστός, [αρχ. *λοισθος/λοισθός* > *λοστός*].
- λουστούς**· λούσου, πρ. του *λούζουμι*, ανάλογα *σφουγγιστούς* κλπ., δες και *λυθούς*, ** [συμφ. των λ. αρχ. *λούσθητι*(<*λούομαι*) + αρχ. *σύ*].
- λούστρις**, οι· μικροί λάκκοι με νερό, όπου μπαίνουν και βρέχονται τα αγριογούρουνα, [αρχ. *λούω* > *έλουσα*].
- Λούτζια**, τα· το παλιό όνομα του χωριού Θερμά, τοπων. στο βουνό της Νιγρίτας, όπου εγκαταστάθηκαν αρχικά οι Μικρασιάτες πρόσφυγες, οι οποίοι στη συνέχεια μετακόμισαν στα σημερινά Θερμά, δες *Λίτζα, Αλίτζα*, [M.T. *lüdze*].
- Λουτρά**, τα· το χωριό Θερμά, δες *Αλίτζα, Αίτζα*, [αρχ. *λουτροόν*].
- λουτρός**, ο· λουτρό, χώρος με ευχάριστα ψηλή θερμοκρασία, *λουτρός γίνκι κάμαρ(η) μι τιαυτήν τ' σόμπα*, [αρχ. *λουτροόν*].
- λούτρο**, το· λούτρο, είδος βελούδου με τρίχα πιο μεγάλη από τον *γκατιφέ*, με το οποίο έκαναν ζακέτες οι *φουστανούσις*, [γαλλ. *loutre*].
- λούτσα**· επίρρ., μούσκεμα, *γίνκα λούτσα* = βράχηκα, [Λ.Ηπ. αρχ. *λούω* > *λούστης* > *λούτσης*(=αυτός που λούζεται συχνά)].
- λουχιές**, οι· τα χτυπήματα πόνου, που αισθάνεται κάποιος στην περιοχή όπου δημι-

- ουργείται απόστημα, *βαρέν(ει) λοχιές τσούρλου μ'*, **[αρχ. λόγχη].
- λουχίοι**, οι· λοχίες, [αρχ. λόχος > λοχίας].
- λουχιρός, -ριά, -ρό**· λ. για φυτό, βλαστό, φύλλο· τρυφερός, ευαίσθητος, αυτός που σπάζει εύκολα, θαλερός, όχι μαραμένος, *χασλαμάς είναι λουχιρός, του καπνό είναι λουχιρό του προνι*, **[αρχ. λόχη (=συστάδα από θαλερή μη ξυλώδη φυτική ύλη) + κ. κατ. -ρος].
- λόχ(η)**, η· λόγχη, η γλώσσα της φωτιάς, *φουτιά βγάζ(ει) κόμα λόχης*, [αρχ. λόγχη].
- λόψιους**, ο· στη Νιγρ. ο *λότσιους*.
- λυγάου, -ώ**· ρ., *λυγούσα, λύσα/λύισα, λυγί(η)κα*, λυγίζω, κυρτώνω, κάμπτω, ως παθ. *λυγιόμι* = κάνω σκέρτσα, *σειόμι κι λυγιόμι*, [λύγος(=λυγαριά) > αρχ. λυγί-ζω > λυγώ].
- λυγαριά**, η· {-ριά}, θάμνος με ευλύγιστες βέργες, με τις οποίες έπλεκαν κοφίνια, πανέρια κλπ, κ. λυγιά, λύγος, *Vitex agnus castus*, [αρχ. λύγος > μσν. λυγαρέα].
- λυγίζου**· ρ., παρ. *λύζα*, για λοιπά δεσ *λυγάου*.
- λυγιόμι**· ρ., δεσ *λυγάου*.
- λύγμα**, το· λύγισμα, αλλ. το *λύγμα*, [*λυγάου*].
- λυθούς**· λύσου, πρ. του ρ. *λύνουμι*, ανάλογα τα *πλυθούς, κοιμθούς, στρουθούς* κλπ., **[συμφ. αρχ. λύθηθι(< λύομαι) + αρχ. σύ, δεσ και λουστούς].
- λυκούδια**, τα· τα λυκόπουλα, [*λύκου*ς].
- λύκος**, ο· 1. το αγρίμι λύκος. 2. παρασιτικό φ. οροβάγχη, *Ogobanche*, που καταστρέφει τις ρίζες του καπνού γύρω του, αλλ. *λουλούδ(ι)*. 3. παρασιτικό φυτό που αναπτύσσει κίτρινες κλωστές με τις οποίες τυλίγεται στο καπνό και απορροφά τους χυμούς του, αλλού νεραϊδογέματα, μαλλιά αγγέλου, κουσκούτα, στη Νιγρ. *τέλ(ι)*, *Cuscuta* sp. 4. μτφ. ο καρκίνος, *τον έφαγι λύκος που είχε μέσα*, 5. στα παιχνίδια ήταν η σκιά των δυο χεριών πάνω σε τοίχο που με λίγη φαντασία έμοιαζε με το κεφάλι λύκου, αλλ. *καμήλα*, 6. μηχανή του παπλωματά, [αρχ. λύκος].
- λύκος κι τ' αρνί**· παιχν. μικρών παιδιών, στο οποίο η ομάδα φύλαγε ένα παιδί, το αρνί, από ένα άλλο παιδί, τον λύκο.
- λυμπά**, τα· δεσ *λιμπά*.
- λύνου**· ρ., *έλυνα, έλυσα/έλ(υ)σα/έλτσα, λύθκα*, λύνω, πρ. *λύνι, λύντι, λύσι, λύστι, λύνου*, *λύνιστι, λυθούς, λυθήτι* κλπ., *το 'λτσα του τσιαρβούλ(ι)*, [αρχ. λύω].
- λύμμα**, το· λύπη, λύπηση, *φτος δεν είναι για λύμμα*, [*αλ(υ)πούμι*].
- λύσσα**, η· η κ. σημ. και μτφ. πάρα πολύ αρμυρό, *λύσσα γίνκι του φαϊ*, [αρχ. λύσσα].
- λυσσιάρκος, -κ(η), -κου**· λυσσασμένος, δεσ πρμ. 139, [αρχ. λυσσῶ > λυσσάρι-κος].